

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 42/2011-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. januára 2012 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Rudolfa Tkáčika a Jána Auxta v konaní o sťažnosti M. C., B., zastúpeného advokátkou JUDr. Z. M., Advokátska kancelária, B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 141/1994, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. C. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 141/1994 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 141/1994 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.

3. M. C. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky ukladá uhradiť M. C. trovy konania v sume 314,18 € (slovom tristoštrnásť eur a osemnásť centov) na účet jeho právnej zástupkyne advokátky JUDr. Z. M., Advokátska kancelária, B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Okresný súd Bratislava II je p o v i n n ý uhradiť štátu trovy konania v sume 314,18 € (slovom tristoštrnásť eur a osemnásť centov) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 7000060515/8180 vedený v Štátnej pokladnici do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 42/2011-25 z 31. mája 2011 prijal sťažnosť M. C. (ďalej len „sťažovateľ“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 141/1994.

Z obsahu sťažnosti a jej doplnenia doručeného okresnému súdu 6. apríla 2011 vyplýva, že sťažovateľ v namietanom súdnom konaní vystupuje v procesnom postavení žalovaného v 1. rade. Predmetom konania na okresnom súde je náhrada škody vo výške 1 910,21 € z titulu investícií vykonaných žalobcami na nehnuteľnosti v spoluvlastníctve žalovaného a náhrada škody vo výške 331,94 € z titulu nákladov žalobcov nevyhnutne

vynaložených na ich vyst'ahovanie sa z nehnuteľnosti. Žaloba bola okresnému súdu podaná 27. júna 1994.

Sťažovateľ v doplnení svojej sťažnosti z 1. apríla 2011 uviedol podrobný chronologický výpočet úkonov okresného súdu v predmetnej veci, pričom poukázal osobitne na skutočnosť, že okresný súd vo veci nekonal plynulo a jeho postup v rámci vykonávaných úkonov bol neefektívny a nevedol k včasnému rozhodnutiu vo veci samej.

K doterajšiemu priebehu konania sťažovateľ okrem iného poukázal na priebeh znaleckého dokazovania, kde *„Uznesením súdu zo dňa 11.10.1995 bol ustanovený znalec Ing. J. G., ktorému bol za účelom vypracovania znaleckého posudku súdny spis odovzdaný a prvýkrát bez vypracovania znaleckého posudku súdu vrátený až dňa 23.12.1997. Súdny spis bol znalcovi Ing. J. G. opätovne odovzdaný dňa 9.12.1998 a znalcom riadne vrátený až dňa 3.4.2000, a to opätovne bez vypracovania znaleckého posudku. Súdny spis sa neodôvodnene nachádzal u znalca takmer 4 a pol roka, a to bez akéhokoľvek výsledku - bez vypracovania znaleckého posudku. Sťažovateľ je navyše toho názoru, že súd odovzdal súdny spis znalcovi v roku 1995 predčasne pred právoplatnosťou uznesenia súdu o ustanovení znalca. Po vrátení súdneho spisu Ing. J. G. späť súdu bol súdom ustanovený nový znalec Ing. L. B., ktorý súdu oznámil, že k vypracovaniu znaleckého posudku nemá dostatok podkladov. Napriek tomuto konštatovaniu znalca Ing. L. B. súd vo veci v januári 2003 ustanovil ďalšieho znalca Ing. P. S., ktorý vo veci vypracoval znalecký posudok, ktorý však podľa názoru sťažovateľa pre nedostatočne zistený skutkový stav, ktorý má byť podkladom pre vypracovanie znaleckého posudku, nemôže byť podkladom pre rozhodnutie súdu vo veci samej.“*

Okresný súd rozsudkom z 15. apríla 2008 vo veci meritórne rozhodol, avšak toto rozhodnutie *„bolo vydané na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu a v neprospech sťažovateľa napriek tomu, že žalobcovia svoj nárok riadne nepreukázali“*.

Podľa názoru sťažovateľa konanie *„nevykazuje také znaky skutkovej zložitosti veci, aby mohlo bez právoplatného rozhodnutia vo veci samej trvať už viac ako 16 rokov“*.

Vlastné správanie v priebehu namietaného konania hodnotí sťažovateľ ako *„dostatočne aktívne – riadne sa dostavil na vytýčené pojednávania, včas a riadne*

predkladal potrebné listiny, k všetkým skutkovým okolnostiam veci sa riadne a včas vyjadroval“.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vo veci rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo sťažovateľa M. C., právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, zaručené podľa ustanovenia článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 17C/141/1994, postupom Okresného súdu Bratislava II porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava II prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 17C/141/1994 konal bez zbytočných prieťahov.

3. Sťažovateľovi M. C. priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 6 000,00 Eur, ktoré mu je povinný zaplatiť Okresný súd Bratislava II do 2 mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava II je povinný nahradiť sťažovateľovi na účet právneho zástupcu sťažovateľa trovy právneho zastúpenia vo výške 314,18 Eur do 2 mesiacov od doručenia nálezu.“

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa a predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčku okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadrila k vecnej stránke prijatej sťažnosti. Právna zástupkyňa sťažovateľa a predsedníčka okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Predsedníčka okresného súdu sa k sťažnosti vyjadrila listom sp. zn. Spr. 2103/2011 doručeným ústavnému súdu 14. septembra 2011, v ktorom uviedla chronologický prehľad procesných úkonov okresného súdu v predmetnom konaní:

«27.06.1994 - návrh podaný na Obvodný súd Bratislava II

28.06.1994 - pripojenie spisu 18C/123/1992

12.07.1994 - výzva právnemu zástupcovi navrhovateľa na doloženie dokladov v zmysle

žaloby a k žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov 26.08.1994 - doručené od PZ navrhovateľa doklady na základe výzvy súdu 04.10.1994 - odporcom doručovaný návrh na začatie konania s výzvou na vyjadrenie

30.11.1994 - doručené vyjadrenie odporcov

31.01.1994 - stanovený termín pojednávania na 01.03.1995

28.02.1995 - podanie p. M., navrhovateľky v III. rade

01.03.1995 - otvorenie pojednávania; pojednávanie odročené na ďalší termín 03.04.1995

28.03.1995 - doloženie dokladov právnym zástupcom navrhovateľky a žiadosť o odročenie pojednávania

03.04.1995 - pojednávanie odročené na neurčito s tým, že súd vyzve právneho zástupcu navrhovateľky na oznámenie termínu ukončenia jeho PN a za účelom dopytu na navrhovateľku na oznámenie adresy svedka

19.04.1995 - oznámenie právneho zástupcu navrhovateľky o termíne operácie

19.05.1995 - zaslanie spisu na Okresný súd v Banskej Bystrici - vypočutie svedka dožiadaným súdom

10.07.1995 - vrátenie spisu z dožiadaného súdu v Banskej Bystrici s výsledkami výsluchu svedka

18.07.1995 - stanovený termín pojednávania na 11.09.1995

11.09.1995 - po vypočutí účastníkov pojednávanie odročené na neurčito s tým, že odporcovia doložia súdu vyjadrenie k investíciám v zmysle znaleckého posudku

26.09.1995 - vydrenie k návrhu od odporcu v I. rade

11.10.1995 - uznesenie o ustanovení znalca (čl. 30), zaslanie spisu znalcovi

06.11.1995 - odvolanie odporcu v I. rade voči uzneseniu zo dňa 11.10.1995

06.11.1995 - záznam o zložení preddavku na znalca

04.12.1995 - výzva znalcovi na vrátenie súdneho spisu, nakoľko voči uzneseniu o ustanovení

znalca bolo podané odvolanie

09.04.1996 - opätovná výzva znalcovi na vrátenie spisu - urgencia

25.06.1996 - výzva znalcovi na vrátenie súdneho spisu pod hrozbou pokuty

19.08.1996 - opakovaná výzva na vrátenie spisu pod hrozbou pokuty

28.10.1996 - pod hrozbou pokuty žiadané vrátenie spisu od znalca

07.12.1996 - úradný záznam - spis nebol k uvedenému dňu vrátený

31.12.1996 - uznesenie o uložení poriadkovej pokuty znalcovi

17.02.1997 - zásielka s uznesením o uložení pokuty sa vrátila neprevzatá – adresát nezastihnutý

19.02.1997 - opätovná výzva znalcovi na vrátenie spisu pod hrozbou pokuty, doručované prostredníctvom Miestneho oddelenia PZ

14.03.1997 - správa o šetrení k žiadosti súdu o nezastihnutí adresáta a neodovzdaní zásielky

19.03.1997 - opätovná žiadosť na Okresné riaditeľstvo PZ o doručenie zásielky

08.04.1997 - správa z OR PZ o nedoručení zásielky, nakoľko adresát sa na adrese nezdržiava

24.04.1997 - výzva na vrátenie spisu doručovaná znalcovi prostredníctvom zamestnávateľa

11.07.1997 - uznesenie o uložení poriadkovej pokuty znalcovi

28.08.1997 - výzva znalcovi doručovaná prostredníctvom zamestnávateľa (pod hrozbou pokuty a žiadosti o vyčiarknutie zo zoznamu znalcov)

30.12.1997 - súdu bol znalcom doručený spis 17C/141/1994

11.05.1998 - predloženie spisu Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie o odvolaní voči uzneseniu o ustanovení znalca

01.07.1998 - spis vrátený z Krajského súdu Bratislava s rozhodnutím, ktorým odvolanie odmietol

08.07.1998 - doručovanie rozhodnutia účastníkom

30.11.1998 - zaslanie spisu znalcovi za účelom vypracovanie znaleckého posudku v zmysle uznesenia zo dňa 11.10.1995

26.02.1999 - výzva znalcovi na vrátenie spisu spolu s vypracovaným znaleckým posudkom

16.06.1999 - výzva znalcovi na oznámenie prekážok brániacim vrátenie spisu a vypracovaniu znaleckého posudku

15.07.1999 - zásielka s výzvou súdu doručená ako neprevzatá adresátom

26.07.1999 - žiadosť o doručenie zásielky prostredníctvom OR PZ

11.08.1999 - správa z OR PZ o nedoručení zásielky, nakoľko menovaný na adrese nebýva

13.09.1999 - vrátenie súdneho spisu od znalca bez znaleckého posudku

09.03.2000 - volaný na informatívny výsluch ustanovený znalec

03.04.2000 - informatívny výsluch znalca, kde uvádza, že bol vyčiarknutý zo zoznamu znalcov

04.04.2000 - uznesenie o zrušení uznesenia zo dňa 11.10.1995 a o ustanovení nového znalca

24.05.2000 - zaslanie spisu znalcovi

23.06.2000 - vrátenie spisu bez vypracovaného znaleckého posudku s oznámením o nespolupráci odporcov so znalcom pri výkone činnosti

30.06.2000 - dopyt na Okresný súd Bratislava V na zaslanie dedičského spisu po zom. V. C. (odporca v II. rade)

13.12.2000 - výzva odporcom na založenie úmrtného listu V. C.; výzva na kataster o zaslanie listu vlastníctva

25.01.2001 - opravné uznesenie (oprava hlavičky uznesenia zo dňa 04.04.2000)

25.01.2001 - stanovený termín pojednávania na 05.03.2001

30.01.2001 - súdu doručený list vlastníctva

21.02.2001 - oznámenie o zrušení termínu 05.03.2001 a stanovení nového termínu pojednávania na deň 02.05.2001

02.05.2001 - pojednávanie odročené na neurčito za účelom dopytu na Krajský súd Bratislava ohľadom znalca

13.08.2001 - odporcovi v I. rade zaslané tlačivo o osobných, zárobkových a majetkových pomeroch (žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov)

12.09.2001 - doloženie požadovaných dokladov k oslobodeniu od súdnych poplatkov od odporcu v I. rade

18.09.2001 - uznesenie, ktorým súd priznal odporcovi v I. rade oslobodenie od súdnych poplatkov

20.11.2001 - výzva právnemu zástupcovi navrhovateľky na doloženie listinných dôkazov

11.03.2002 - urgencia dožiadania na právneho zástupcu navrhovateľky

11.04.2002 - doloženie dokladov právnym zástupcom navrhovateľky v zmysle výzvy súdu

09.01.2003 - uznesenie o ustanovení nového znalca a o zrušení uznesenia zo dňa 04.04.2000

21.02.2003 - oznámenie odporcu v II. rade

01.07.2003 - výzva odporkyni v II. rade na oznámenie, či súd jej podanie doručené súdu dňa

21.02.2003 má považovať za odvolanie voči uzneseniu v časti výroku o uložení povinnosti zložiť preddavok na znalca

21.07.2003 - úradný záznam, v ktorom odporkyňa v II. rade uvádza, že jej podanie doručené súdu dňa 21.02.2003 je odvolaním voči uzneseniu v časti o uložení povinnosti zložiť preddavok

21.07.2003 - doručenie uznesenia o ustanovení znalca PZ navrhovateľky

18.06.2004 - predloženie spisu Krajskému súdu Bratislava - odvolanie odporkyne v II. rade voči časti výroku o povinnosti zložiť preddavok na znalca

29.09.2004 - doručenie spisu na Okresný súd Bratislava II s rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorým uznesenie súdu prvého stupňa zo dňa 09.01.2003 potvrdil

06.10.2004 - doručovanie uznesenia účastníkom

30.12.2004 - prevzatie spisu znalcom

10.01.2005 - súdu doručený kontrolný znalecký posudok spolu s vyúčtovaním trov

12.01.2005 - doručovanie kontrolného znaleckého posudku na vyjadrenie účastníkom

16.02.2005 - uznesenie o priznaní odmeny znalcovi

27.06.2005 - odvolanie právneho zástupcu navrhovateľky voči uzneseniu zo dňa 16.02.2005

07.07.2005 - predloženie spisu Krajskému súdu Bratislava - odvolanie navrhovateľa

18.08.2005 - vrátenie spisu Okresnému súdu Bratislava II s rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorým uznesenie zo dňa 16.02.2005 potvrdil

22.08.2005 - doručovanie uznesenia účastníkom

15.12.2005 - stanovený termín pojednávania na deň 23.03.2006

06.03.2006 - žiadosť právneho zástupcu navrhovateľky o odročenie pojednávania

20.03.2006 - doloženie lekárskeho dokladu právnym zástupcom navrhovateľky k žiadosti o odročenie pojednávania

23.03.2006 - pojednávanie odročené na nový termín 09.05.2006

27.03.2006 - vyúčtovanie odmeny, náhrady výdavkov znalca za stratu času za čakanie na pojednávanie dňa 23.03.2006

31.03.2006 - uznesenie o priznaní znalečného (odmeny) čl. 182

05.05.2006 - zrušenie termínu pojednávania dňa 09.05.2006 - z dôvodu odvolania voči uzneseniu zo dňa 31.03.2006

09.05.2006 - oznámenie právneho zástupcu navrhovateľky o prekážke dostaviť sa na pojednávanie dňa 09.05.2006

15.05.2006 - spis predložený Krajskému súdu Bratislava - odvolanie voči uzneseniu čl. 182

20.06.2007 - spis doručený Okresnému súdu Bratislava II s rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorým odvolanie odporkyne odmietol

22.06.2007 - doručovanie uznesenia účastníkom

28.06.2007 - zisťovanie cez REGOB adresu odporkyne v II. rade

28.09.2007 - potvrdenie z REGOB o pobyte odporkyne v II. rade

02.10.2007 - doručovanie uznesenia odporkyni v II. rade prostredníctvom OO PZ

18.10.2007 - správa z OO PZ o nedoručení zásielky odporkyni v II. rade

25.10.2007 - výzva odporcovi v III. rade na oznámenie adresy odporkyne v II. rade

04.12.2007 - urgencia odporcovi v III. rade

21.01.2008 - stanovený termín informatívneho výsluchu na deň 21.02.2008

21.02.2008 - informatívny výsluch - odporca v I a III. rade nemajú vedomosť o pobyte odporkyne v II. rade

04.03.2008 - stanovený T pojednávania na deň 15.04.2008; ustanovenie opatrovníčky pre odporkyňu v II. rade

07.04.2008 - žiadosť právneho zástupcu o odročenie pojednávania dňa 15.04.2008

07.04.2008 - uznesenie, ktorým súd navrhovateľke v III. rade priznal oslobodenie od súdnych poplatkov

15.04.2008 - na pojednávaní vyhlásený rozsudok

22.04.2008 - vyčíslenie trov právneho zastúpenia

02.09.2008 - odvolanie odporcu v I. rade voči rozsudku

01.10.2008 - spis predložený na Krajský súd Bratislava

30.10.2008 - rozhodnutie KS BA o odmietnutí odvolania odporcu v I. rade

03.12.2008 - spis vrátený na Okresný súd Bratislava II s rozhodnutím odvolacieho súdu

09.12.2008 - doručovanie rozhodnutia účastníkom konania

03.04.2009 - žiadosť Okresnej prokuratúry Bratislava II o zapožičanie spisu

01.06.2009 - upovedomenie z OP BA II o odstúpení spisu Generálnej prokuratúre SR

02.12.2009 - Okresnému súdu Bratislava II doručené rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorým bolo rozhodnutie Krajského súdu Bratislava zo dňa 30.10.2008 zrušené a vec vrátil NS SR na ďalšie konanie

29.03.2010 - rozhodnutie Krajského súdu Bratislava, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa zo dňa 15.04.2008 v napadnutej časti zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie

30.04.2010 - spis vrátený na Okresný súd Bratislava II

19.05.2010 - doručovanie rozhodnutia účastníkom

10.06.2010 - vo veci stanovený T pojednávania na deň 05.10.2010

30.09.2010 - ospravedlnenie právneho zástupcu navrhovateľa z neúčasti na pojednávaní

05.10.2010 - pojednávanie z dôvodu PN zákonnej sudkyne odročené

04.11.2010 - vo veci stanovený T pojednávania na deň 20.01.2011

17.12.2010 - odstúpenie podania z Krajského súdu Bratislava - žiadosť odporcu v I. rade o výmenu sudcu; spis predložený predsedovi súdu

03.01.2011 - stanovisko predsedu súdu k námietke

19.01.2011 - ospravedlnenie navrhovateľky z pojednávania

20.01.2011 - pojednávanie odročené na nový termín 22.03.2011

27.01.2011 - do spisu založená odpoveď podpredsedu súdu zo dňa 27.01.2011 č. Spr. 3498/2010 k podaniu odporcu v I. rade označené ako „Zdokladovanie mojej žiadosti na zmenu sudcu“

01.02.2011 - v zmysle výzvy súdu doručený list vlastníctva a kópia kúpnej zmluvy zo Správy katastra pre hl. mesto SR

03.02.2011 - do spisu založená fotokópia odpovede na žiadosť odporcu v I. rade o zmenu sudcu č. Spr. 3498/2010

09.02.2011 - spis predložený na Krajský súd Bratislava - námietka zaujatosti voči zákonnej sudkyňi

14.04.2011 - spis vrátený na Okresný súd Bratislava II ako nedôvodné predložený, na námietky na postup sudcu sa neprihliada (§ 15a ods. 5 O.s.p.)

16.05.2011 - stanovený termín pojednávania na deň 30.06.2011

30.06.2011 - pojednávanie odročené na neurčito s tým, že bude nariadené doplňujúce znalecké dokazovanie.»

Obsah spisu okresného súdu vedeného vo veci, ktorý si ústavný súd vyžiadal pre účely preverenia úkonov vykonaných vo veci, potvrdzuje úkony uvedené vo vyjadrení predsedníčky okresného súdu, preto ich ústavný súd považuje za preukázané. Vec nie je dosiaľ právoplatne skončená.

K právnej zložitosti namietaného konania predsedníčka okresného súdu vo svojom liste uviedla, že predmet konania považuje za právne zložitý, pričom za problematické považuje *„ustálenie výšky uplatnenej škody, čo nie je možné bez odborného posúdenia a bez nariadenia znaleckého dokazovania“*.

Predsedníčka okresného súdu tiež uviedla, že na celkovú doterajšiu dĺžku konania mal vplyv aj postup sťažovateľov, ktorí *„odmietli umožniť znalcovi Ing. J. G. na nehnuteľnosť“*, ale tiež *„nedostatočné personálne obsadenie súdu“*.

Právna zástupkyňa sťažovateľa k vyjadreniu predsedníčky okresného súdu stanovisko nezaujala.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou

účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. III. ÚS 127/03, IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Pokiaľ ide o prvé kritérium, ktoré ústavný súd zohľadňuje pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd konštatoval, že konanie, ktorého predmetom je rozhodovanie o náhrade škody vzniknutej v dôsledku neplatnej zmluvy, obvykle nie je konaním osobitne právne zložitým a ani v tomto prípade ústavný súd z obsahu súdneho spisu nezistil také okolnosti, ktoré by umožňovali konštatovať právnu zložitost' vymykajúcu sa štandardne rozhodovanej občianskoprávnej agende všeobecných súdov. Nevyhnutnosť' náležitého zistenia skutkového stavu mohla mať v tomto prípade, najmä s ohľadom na potrebu znaleckého dokazovania, za následok vyššiu náročnosť' súdom vykonávaného dokazovania (ako na to vo svojom liste poukázala predsedníčka okresného súdu), avšak ani v tomto smere nie je možné akceptovať doterajšiu dĺžku súdneho konania v trvaní takmer 17 rokov.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa ako účastníka konania, tento v zásade poskytoval okresnému súdu potrebnú súčinnosť' v priebehu konania. Na ťarchu sťažovateľa je však potrebné pripísať skutočnosť', že sťažovateľ odmietol poskytnúť' súčinnosť' ustanovenému znalcovi pri vypracovaní znaleckého posudku, v dôsledku čoho nebolo možné znalecký posudok podať' v súdom určenej lehote. Znalec Ing. L. B. o tejto skutočnosti informoval okresný súd svojím podaním z 22. júna 2000 (na č. 1. 80), pričom túto skutočnosť' opätovne uviedol aj na pojednávaní konanom 2. mája 2001. Táto skutočnosť' nesporne mala vplyv na celkovú doterajšiu dĺžku konania, preto ju ústavný súd zohľadnil pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia.

3. Napokon ústavný súd posudzoval postup okresného súdu v doterajšom priebehu konania. Pri hodnotení tohto kritéria vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej zbytočné priesťahy v konaní, a teda porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou' všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou', teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd na základe skutočností obsiahnutých v spise konštatoval, že postup okresného súdu v namietanom konaní vykazoval tak dlhšie obdobia nečinnosti, ako aj postup, ktorý je možné označiť ako nesústredený a neefektívny.

Ústavný súd v zmysle svojej konštantnej judikatúry nepripísal na ťarchu okresného súdu obdobia v doterajšom priebehu konania, počas ktorých sa súdny spis nachádzal na súdoch vyššieho stupňa (resp. Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky) pre účely rozhodovania o riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkoch uplatnených účastníkmi konania, pričom je potrebné uviesť, že v úhrne tieto úseky konania predstavujú dobu takmer 4 rokov.

Ako neefektívny je vo vzťahu k okresnému súdu možné v prvom rade označiť jeho postup pri nariadení znaleckého dokazovania. Okresný súd uznesením z 11. októbra 1995 ustanovil v konaní znalca a zároveň mu zaslal súdny spis. Proti uzneseniu o ustanovení znalca však podal sťažovateľ odvolanie, následkom čoho okresný súd 4. decembra 1995 vyzval znalca, aby spis vrátil. Spis bol znalcom vrátený až 30. decembra 1998, teda po uplynutí viac ako 3 rokov. Následne po zamietnutí odvolania krajským súdom bol spis opätovne zaslaný tomu istému znalcovi 30. novembra 1998. Vzhľadom na nečinnosť znalca bol tento opakovane vyzvaný na vrátenie súdneho spisu, pričom k jeho vráteniu došlo až 13. septembra 1999, a to bez podania znaleckého posudku. Znalec následne pri svojom informatívnom výsluchu uviedol, že už pred dvoma rokmi bol vyčiarknutý zo zoznamu znalcov. Nový znalec bol pre konanie ustanovený uznesením č. k. 17 C 141/94-74 zo 4. apríla 2000. Tento listom z 18. mája 2000 okresnému súdu oznámil, že znalecký posudok nemôže podať, keďže nemá k dispozícii potrebné podklady. Zároveň uviedol, že v uznesení, ktorým bol do konania ustanovený, *„nie je uvedená ani stavba, na ktorú má byť posudok vypracovaný, a nie je špecifikovaná ani požiadavka termínu, ku ktorému má byť posudok, ani požiadavka, v akej cenovej úrovni má byť posudok vypracovaný /cena podľa platnej vyhlášky alebo všeobecná cena/“*. Podaním z 22. júna 2000 informoval znalec okresný súd o neposkytnutí súčinnosti zo strany sťažovateľa a zároveň vrátil spis okresnému súdu.

Napriek tomu, že už na pojednávaní konanom 2. mája 2001 znalec informoval okresný súd, že od februára 2001 nevykonáva znaleckú činnosť, okresný súd ustanovil nového znalca až 9. januára 2003, pričom v období od 11. apríla 2002 do 9. januára 2003 bol okresný súd absolútne nečinný.

Proti uzneseniu o ustanovení znalca sa odvolala odporkyňa v II. rade, a to podaním z 21. februára 2003. Vzhľadom na nejednoznačnosť jej podania ju okresný súd vyzval na jeho spresnenie, avšak až 1. júla 2003, teda po uplynutí viac ako 4 mesiacov. Napriek tomu, že odporkyňa už 21. júla 2003 uviedla, že jej podanie je potrebné považovať za odvolanie proti uzneseniu o ustanovení znalca v časti výroku o povinnosti zložiť preddavok, okresný súd predložil toto odvolanie na rozhodnutie Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) až 18. júna 2004, teda po uplynutí 11 mesiacov.

Ústavný súd vo vzťahu k priebehu znaleckého dokazovania poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru, v zmysle ktorej zodpovednosť za zabezpečenie plynulého vykonania znaleckého dokazovania v plnej miere znáša okresný súd, ktorý ako jediný mal možnosť nečinnosť znalca odstrániť efektívnym využitím procesných možností daných Občianskym súdnym poriadkom. V danom prípade je ústavný súd toho názoru, že zo strany okresného súdu boli síce využívané procesné možnosti na odstránenie nečinnosti znalca (urgencia, opakovaná urgencia, hrozba uloženia poriadkovej pokuty, uloženie poriadkovej pokuty, návrh na vyčiarknutie zo zoznamu znalcov), avšak s väčšími časovými odstupmi. Rovnako tak okresný súd nepostupoval efektívne pri ustanovovaní nových znalcov, čo v súhrne spôsobilo, že od začiatku konania (jún 1994) až do januára 2005 nebol vo veci vypracovaný znalecký posudok.

Záver o neefektívnom a nesústredenom postupe okresného súdu sa týka tiež jeho meritórneho rozhodovania. Okresný súd síce vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 17 C 141/1994-224 z 15. apríla 2008, avšak tento rozsudok bol zrušený rozsudkom krajského súdu sp. zn. 2 Co 281/09 z 29. marca 2010 z dôvodu, že z odôvodnenia napadnutého rozsudku *„nevyplýva záver, ku ktorému dospel súd prvého stupňa a odôvodnenie rozsudku nie je v súlade s ust. § 157 ods. 2 O.S.P., nie je dostatočne odôvodnené a preto súd svojim postupom účastníkom odňal možnosť konať pred súdom“*.

Zistené nedostatky v postupe okresného súdu, ako aj pri jeho doterajšom meritórnom rozhodovaní v posudzovanom konaní majú podľa názoru ústavného súdu priamy dopad na kvalitu dodržiavania základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že nečinnosťou, ako aj neefektívnou činnosťou okresného súdu v namietanom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovateľ žiadal, aby mu bolo priznané finančné zadosťučinenie v sume 6 000 €, s poukazom na dlhotrvajúci stav právnej neistoty.

Pri určení sumy primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý

spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc doterajšiu dĺžku namietaného konania, dôvody, pre ktoré v ňom došlo k zbytočným priesťahom, ako aj správanie sťažovateľa ako účastníka konania a ďalšie okolnosti predmetného konania dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia v sume 3 000 € sťažovateľovi primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov právneho zástupcu sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom, pretože mu bol ustanovený právny zástupca uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 42/2011-12 z 26. januára 2011.

Pri určení výšky náhrady trov bolo treba vychádzať z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2010, ktorá predstavovala sumu 741 €. Úhradu priznal ústavný súd za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 9, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Vychádzajúc z toho za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2011 patrí odmena v sume 123,50 €, k tomu tiež režijný paušál 7,41 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania za dva úkony právnych služieb. Za tieto dva úkony vykonané v roku 2011 (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie sťažnosti) vrátane režijného paušálu v danom prípade prislúcha odmena v celkovej sume 261,82 €. Po zvýšení odmeny o 20 % DPH (právny zástupca sťažovateľa je platcom DPH, pozn.) v sume 52,36 € predstavuje tak celková priznaná odmena sumu 314,18 €. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je Kancelária ústavného súdu povinná uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa JUDr. Z. M. (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde) a v rovnakej lehote je túto sumu povinný uhradiť okresný súd na účet Kancelárie ústavného súdu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. januára 2012